

Ενότητα, διαιρέσεις και αλήθεια στην Εκκλησία

Ορθοδοξία / Ιερός Άμβων

Πρωτοπρεσβύτερος Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Δρ. Θεολογίας

“Σὲ τὸν ἀπερίγραφτον, καὶ ἀνερμήνευτον Λόγον, σάρκα χρηματίσαντα, δι’ ἡμᾶς φιλόανθρωπε ἀνεκήρυξε, τὸ σεπτὸν σύστημα, τῶν σοφῶν Πατέρων, Θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον, διπλοῦν ταῖς φύσεσι, καὶ ταῖς ἐνεργείαις ὑπάρχοντα, διπλοῦν καὶ ταῖς θελήσεσιν, ἕνα τὸν αὐτὸν καθ’ ὑπόστασιν· ὅθεν σὺν Πατρί τε, καὶ Πνεύματι γινώσκοντες Θεόν, ἕνα πιστῶς προσκυνοῦμέν σε, τούτους μακαρίζοντες” (Στιχηρό του Εσπερινού της εορτῆς των Αγίων Πατέρων της Δ’ Οικουμενικῆς Συνόδου)

“Έσένα τον Υιό και Λόγο του Θεού, που είσαι απερίγραπτος με λόγια ανθρώπινα και ανερμηνέυτος με τον ανθρώπινο νου, αλλά προσέλαβες, φιλόανθρωπε, για χάρη μας την φύση μας και την έκανες δική σου γενόμενος σάρξ (άνθρωπος), το σεπτό σύστημα των σοφών Πατέρων της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου, σε διεκήρυξε τέλειο Θεό και τέλειο άνθρωπο, διότι υπάρχουν έχοντας δύο φύσεις, δύο ενέργειες, δύο θελήσεις, όντας όμως ένας ως προς την υπόσταση (το πρόσωπο). Γι’ αυτό και γνωρίζουμε ότι είσαι μαζί με τον Πατέρα και το Άγιο Πνεύμα ένας Θεός και σε προσκυνούμε, μακαρίζοντας τούτους τους Πατέρες για την απόφαση της Συνόδου”.

“Η Δ΄ Οικουμενική σύνοδος έλαβε χώρα στην Χαλκηδόνα το 451 από το αυτοκρατορικό ζεύγος Μαρκιανού και Πουλχερίας, όπου αποτέλεσε και την άρση μίας διαφωνίας, που κράτησε για μια εκατονταετία περίπου, στην απόδοση του Χριστολογικού δόγματος: από την μία πλευρά η Αλεξανδρινή, μέχρι εκείνο το σημείο, μονοφυσική, σχολή και από την άλλη η δεύτερη μεγάλη θεολογική σχολή, η Αντιοχειανή, με την δυοφυσική ορολογία. Ο αριθμός των μελών της έφθασε τους 630 επισκόπους, γεγονός που την καθιστά την πολυπληθέστερη από όλες τις προηγούμενες Οικουμενικές Συνόδους. Στις πρώτες συνεδρίες της λειτούργησε ως ανώτερο συνοδικό δικαστήριο με κύριους κατηγορούμενους τον επίσκοπο Αλεξανδρείας Διόσκορο και άλλους πρωταγωνιστές της Ληστρικής συνόδου της Εφέσου. Με την διευθέτηση του ζητήματος αυτού, οι επόμενες συνεδρίες είχαν ως θέμα τα ζητήματα πίστεως. Η σύνοδος αποφάσισε ότι ο Χριστός είναι τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, εν δύο φύσεσι, χωρίς να αναιρεί την διατύπωση του Αγίου Κυρίλλου Αλεξανδρείας μια φύση του Θεού Λόγου σεσαρκωμένη, όπως αυτή

εγκρίθηκε από την Γ΄ Οικουμενική Σύνοδο της Εφέσου το 431. Με την απόφαση της Χαλκηδόνας πολλές κατά τόπους εκκλησίες (Αίγυπτος, Συρία, Αρμενία) αποσχίστηκαν από την μία, Αγία, καθολική και αποστολική Εκκλησία λόγω του ότι θεώρησαν το δόγμα ως Νεστοριανικό. Αυτές είναι γνωστές ως Προχαλκηδόνιες Εκκλησίες» (εκ του Διαδικτύου).

Η ιστορία της Εκκλησίας δεν είναι ιστορία ενότητας, αλλά μεγάλων αντιθέσεων. Οι άνθρωποι, επιχειρώντας να ερμηνεύσουν τα ζητήματα της πίστης, διαχωρίστηκαν σε μερίδες, σε παρατάξεις. Πάντοτε στους εκκλησιαστικούς κόλπους υπήρξε διάλογος, έντονος, με προβληματισμούς και επιχειρηματολογία για τα ουσιώδη. Ιδίως το ποιος είναι ο Χριστός απασχόλησε για σχεδόν 800 χρόνια την εκκλησιαστική παράδοση. Πάντοτε η απάντηση της Εκκλησίας ήταν εν Συνόδω. Και η Σύνοδος δεν φοβήθηκε τον διχασμό ή την αποχώρηση από το σώμα της Εκκλησίας όσων δεν ήθελαν ή δεν ήταν έτοιμοι να αποδεχτούν την εν Αγίω Πνεύματι αλήθεια. Δεν ήταν ζήτημα που είχε να κάνει με συμπάθειες και αντιπάθειες, ούτε θέμα πολιτικό. Η πολιτική μπορεί να υποδαύλιζε τον διχασμό, ιδίως ο τοπικισμός και ο φυλετισμός, όπως επίσης και η αντίδραση στην γραμμή του Βυζαντινού αυτοκράτορα. Η πίστη ήταν εύκολο προσάναμμα για να πετύχουν όσοι δεν ήθελαν να είναι μέλη της αυτοκρατορίας να ξεσηκώνουν μεγάλες ομάδες ανθρώπων ή και λαούς.

Όμως η Εκκλησία δεν κινήθηκε με γνώμονα τον συναισθηματισμό, το “είναι κρίμα να φύγουν κάποιοι”, επομένως “ας κάνουμε εκπτώσεις στην αλήθεια για να μπορούμε να χωράμε όλοι στο σώμα του Χριστού”. Είναι επώδυνος ο διχασμός και επιδιωκτέα η ενότητα, όχι όμως εις βάρος της αλήθειας. Όλες οι κρίσεις που δεν είχαν διοικητικό περιεχόμενο, αλλά θεολογικό, κατέληξαν σε αποφάσεις που οδήγησαν σε διαιρέσεις και αποτειχίσεις. Συνέπειες υπάρχουν μέχρι και σήμερα. Οι προχαλκηδόνιες εκκλησίες, για παράδειγμα, δεν έχουν επιστρέψει στην μία, Αγία, καθολική και αποστολική Εκκλησία, μολονότι το ήθος των πιστών τους είναι αδιαμφισβήτητο, το ίδιο και η ασκητικότητα που χαρακτηρίζει την ζωή τους, με στοιχεία αυστηρότητας και ακρίβειας. Η Ορθόδοξη Εκκλησία διαλέγεται μαζί τους και ζητά την επιστροφή τους, όχι όμως στην βάση της υιοθέτησης των δικών τους διδασκαλιών, αλλά στην βάση της διασαφήνισης γλωσσικών και άλλων διατυπώσεων, που οι πολιτισμικές διαφορές δεν επέτρεψαν να υπάρχει αυθεντική αλληλοκατανόηση.

Η Δ΄ Οικουμενική Σύνοδος ασχολήθηκε με το πρόσωπο του Χριστού. Διατύπωσε τον συγκλονιστικό από κάθε άποψη όρο ότι στο πρόσωπο του Χριστού συναντούμε το «δύο φύσεσιν ασυγχύτως, ατρέπτως, αδιαιρέτως, αχωρίστως» ενωμένες και αυτή είναι η αλήθεια της Εκκλησίας, βγαλμένη μέσα από την εμπειρία των αποστόλων,

των πατέρων, των Αγίων. Ο Χριστός μόνο ως Θεός δεν μας σώζει ως πρόσωπα, αλλά ως δούλους, καθώς θα έπρεπε να μας μεταμορφώσει σε θεούς, χωρίς να λογαριάσει την δική μας θέληση. Θα παρέμενε ξένος για μας. Ο Χριστός μόνο ως άνθρωπος, όσο ηθικά τέλειος κι αν ήταν, δεν θα είχε την δύναμη να νικήσει τον θάνατο και, δυστυχώς, το ίδιο κι εμείς. Η πίστη μας θα ήταν συνέχεια του ιουδαϊσμού και το απολυτρωτικό του έργο δεν θα είχε νόημα. Ο Χριστός ως Θεάνθρωπος, τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, μας δείχνει ότι δεν ήρθε για να μας κάνει καλύτερους ηθικά ανθρώπους, αλλά να μας καταστήσει κοινωνούς της χάριτος του Θεού, να ολοκληρώσει το καθ' ομοίωσιν και να μας επαναφέρει στο αρχαίο κάλλος, διά της αγάπης, αλλά και του σεβασμού στην ελευθερία μας, δηλαδή διά της κοινωνίας μας μαζί Του ως προσώπων, ως εικόνων Θεού με χαρίσματα ενεργοποιημένα εν ελευθερία. Η σωτηρία περιλαμβάνει και το σώμα μας κι αυτό δηλώνεται διά της αναστάσεως.

Στους καιρούς μας το χρέος της Εκκλησίας είναι να διακηρύσσει την αλήθεια για ό,τι συμβαίνει, όχι την αλήθεια όπως ο καθένας την νοεί, αλλά αυτή που το Άγιο Πνεύμα φωτίζει εν Συνόδω την Εκκλησία να αποφασίσει. Η αλήθεια δεν μπορεί να εξετάζεται στην προοπτική της συνωμοσιολογίας, της Αντιχριστοφοβίας, του φόβου του θανάτου, της άρνησης του πλησίον. Η θεολογία της Εκκλησίας είναι χριστοκεντρική και εκκλησιοκεντρική. Οφείλουμε υπακοή στην Εκκλησία όταν αποφαινεται εν Συνόδω και όταν οι αποφάσεις της δεν θίγουν την αλήθεια της πίστεως, όπως η Αγία Γραφή, η παράδοση των Οικουμενικών Συνόδων και η εμπειρία της εκκλησιαστικής ιστορίας καταδεικνύουν. Η Εκκλησία, στην οποία είμαστε μέλη, οφείλει να συγκαταβεί στην ασθένεια της πίστης και στους φόβους των ανθρώπων, όχι όμως να αποκρύβει την αλήθεια ή να φοβάται να την διακηρύξει, για να τους έχει όλους ευχαριστημένους. Ο καθένας αναλαμβάνει την ευθύνη που του αναλογεί. Αν όμως, στο όνομα της όποιας ενότητας, η οποία στην υφίσταται εμπράκτως στην κοινωνία του ποτηρίου της ζωής, και δεν εξαρτάται από την ηθική καθαρότητα και τις φωνασκίες ανθρώπων που βαφτίζουν τις εμμονές τους και τις πλανεμένες αντιλήψεις τους "ορθοδοξία", η Εκκλησία αφήσει να υπάρχουν συγχύσεις, για να μην στενοχωρηθούν ή να μην φωνάζουν ή να μην φύγουν όσοι δεν σέβονται την συνοδικότητα και την φωνή της Εκκλησίας, τότε οι απειλές και οι στην πράξη διαιρέσεις θα συνεχίζουν να είναι πληγή, που θα αποκόπτει την Εκκλησία από τους υπόλοιπους ανθρώπους. Έχουμε επιτέλους ευθύνη για όλους και όχι μόνο για τους "εκλεκτούς".

themistoklismourtzanos.blogspot.com

<https://bit.ly/3evWtGO>